

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe 1 lună . 2 .

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Ziua de ieri în dietă.

(*) E fără îndoială, o întâmplare (poate să fie însă și nex causal la mijloc) că ieri d'odată cu reîntrirea în dietă a deputatului dr. Alexandru Vaida, clubul naționaliștilor a reluat firul întrerupt astăvară, inaugurând iar politica veche intransigentă, care în timpul din urmă devenise palidă, d'abinele. Și d'odată cu această atitudine, partidele maghiare au dat și ele echoul cuvenit. Întreruperile violente, injuriile cele mai neaoșe ungurești au sburat prin văzduh ca pe vremea lui Vaida, iar prezidentul s'a conformat și el situației: a îndrumat într'una la ordine, a restrâns libertatea discuției și în cele din urmă a pus capac, detragând naționaliștilor cuvântul. D'aici protestări energice pe banca naționaliștilor iar dulăii kossuthiști iar au intrat în exercițiul funcțiunii lor!

Muzică plăcută obștei române! Că n'am trimis în dietă pe deputați cu nădejdea că o să se poată înțelege cu căpcâni kossuthiști, ci cu credința că bună luptă vor purta, până la cuțite, cum zice românul, exhaiind, între marginile legii, toate mijloacele întru apărarea neamului românesc, dar mai ales întru combaterea, fără sfială, a tuturor fărădelegilor sistemului inaugurat de marele amic al păcii Apponyi și de micul fiu al tătâne-său Kossuth.

Ni-e drag să-i vedem așa pe deputați: alergând din toate părțile și stând alături de croații, cari aproape de două luni poartă luptă înversunată, ei singuri.

Și de s'or împacă mâne croații cu ungurii, să nu ne pase, ci mândri să fim, că e cine să hărțuiască pe acești politicieni hărșiți deja într'un an și jumătate de guvernare: *deputații noștri*, puțini la număr, dar decisi la luptă aprigă.

Ne aducem adică aminte de vorbirea dlui dr. I. Maniu rostită astăvară în fața alegătorilor săi: spusese că până nu se va da sufragiul universal așa cum îl vor naționalitățile și cum s'a dat în Austria, deputații români, sârbi și slovaci nu vor da răgaz guvernului să-și treacă prin parlament vre-un proiect de lege, fie cât de urgent.

Incingă-se dar lupta în acest înțeles. Mai ales că d'atunci și până azi au câștigat doi tovarăși zdraveni de luptă: s'a ales părintele Lucaciu și a revenit Vaida... Politicele de culoare să i-se dea cu piciorul, căci iată: ea produce numai desiluzii, nedumeriri, încurcături și — prin urmare diversiuni păgubitoare cauzei. Numai așa mai zilele trecute clubul fu laudat de — sași, pentru că, vezi Doamne, a dat-o pe coarda lor; »N. Fr. Presse« și »P. Lloyd« spuse că deputații noștri au pus arma la picior, iar cât despre »Gazeta« dela Brașov, aduse cele mai aspre învinuiri, după cum ne simțirăm și noi îndemnați să formulăm obiecțiuni neplăcute domnilor deputați ai noștri. »Az Ujság« îi prezintă apoi ca miluiți de guvern, iar »Lupta« de ieri, văzurăm: dete amănunte bogate și semnificative despre târguială pe care clubul s'a grăbit s'o desmintă foarte categoric

accentuând lupta, lupta care ne place tuturor, care ne strânge la un loc și ne leagă într'olaltă ca ferul. Iar desmintirea se întemeiază pe fapt împlinit: luptă zdravănă pornită ieri de bătrânul dr. Polyt și de părintele Lucaciu, luptă care va fi urmată și cu mai mare înțepire, azi, mâne și poimâne, și așa înainte, până în pânzele albe... În sgomotul acestei lupte, se înțelege, e chestie secundară cum a devenit cauza cu relațiile din »Lupta« privitoare la »ochii dulci« ai lui Wekerle. Noi toți avem să constatăm că s'a intrat în ogașul vechiu, că în clubul național nimeni nu ține să se amestece în politica pe care a preconisat-o dl dr. E. Babeș, asupra căruia curg des- aprobările din toate părțile...

Că nu e vorba de pace, nici poate fi, câtă vreme pușcăriile sunt pline de luptători naționali iar dacă domnii deputați vor să ajute presei române, nu prin Wekerle are să se ajungă la ceva bun, ci organizând domniilor partidul, să nu stăm descoperiți în bătaia focului, ci pavăza solidarității între toate elementele bune putere să ne dea, să putem înfrunta toate primejdiile!... În tot cazul, ziua de ieri ne va da noi puteri și îndemn ne va fi în stăruințele noastre de luptă fără răgaz.

»Néma megvetéssel«, cu dispreț suveran scrie »Függetlenség« că au primit onorabili Nagy György și Somogyi ieri pe dr. Al. Vaida în parlament... Serios? Dispreț ori că așa s'a dat poruncă? De altminteri da-le-va dr. Vaida încurând prilej să mai lase din fudalie!

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Al treilea turneu de teatru.

— Impresii. —

De Zaharie Bârsan.

V.

La Hunedoara lume puțină, dar prieteni buni teji căți sunt acolo.

A doua zi înainte de ameazi mergem »la bere« la hotelul din piață. Aici ne întâlnim cu alți cunoscuți și ne pornim pe glume și povești. E o distracție obișnuită a orașelului din Ardeal.

Venise un chelner nou; mare senzație. Unul dintre noi îl întrebă:

— Ești român?

Chelnerul răspunde desolat:

— Mai rău!

— Cum mai rău?

— Jidov!

Ciudat fel de apreciere!

Vineri spre seară încercăm toate mobilele din salonul prietenului V. și pornim și noi după carul cu boi la teatru. În piață, în fața unei căruciume ovrești erau o mulțime de români, veniți la oraș cu carele cu lemne de vânzare. Boii de jugăți rumegau leneși culcați lângă proșap, clipind osteniți din ochii lor mari și blânzi. Românii ne dau cuviincios bună seara.

V. îi agrăiește:

— Ce faceți d'voastră astă seară?

— Ce să facem măria-ta, ia mai stăm o leacă de vorbă... și-apoi...

— Vreți să vedeți ceva frumos astă seară?

— Apoi... șt'im noi? măria-ta!

Le spune că sunt niște domni din România, cari vorbesc frumos »numai în pilde« și să vie s'auză și ei.

— »Venim măria-ta, venim.... dar scump o fi?

— Nu se plătește nimic, le spune V.

Seara, la spectacol, vedeam de pe scenă o ceată de români în fundul sălii, în picioare. Vedea și ei teatru românesc. Înalți, cu căciulele în mână ascultau liniștiți ca niște școlari cea dintâi lecție a dascălului.

După spectacol mi-a povestit casierul despre ei următoarele:

Au plecat după piesa întâi. S'au oprit într'un coridor și după ce au ținut sfat, a venit unul la cassă:

»Să nu fie cu supărare măria-ta, dar să dăm și noi ceva pentru domnu... că tare mândru grăiește«.

— Nu trebuie să dați nimic, le spune casierul.

— Ba să dăm și noi ceva măria-ta, că d'astea n'am mai văzut noi nici odată. Și pune pe masă 30 de creițari, cam de la fiecare câte unul.

— Apoi de ce nu mai stați?

— Am mai sta noi Măria Ta, că tare ne place cum grăiesc domnii, da uite ce-i; să mâniae jidovul de nu bem și la el ceva și ne e teamă că nu ne mai lasă să mai stăm cu carăle acolo... că tare e al dravolului jidovu, Măria Ta.

Spectacolul a reușit pe deplin și străinii cari au fost acolo au rămas încântați de prestațiunile noastre. Gazeta ungurească din localitate a scris

despre creația mea din »Sacrificiul« cum n'a scris niciodată o gazetă românească.

Sâmbătă dăm a II-a reprezentație. A fost lume puțină. Am jucat comedie în fața câtorva prieteni, cari ne-au aplaudat sincer. Ba casierul în entuziasmul lui cum aplaudă i-s'a desfăcut »batista cu creițarii« și s'au risipit prin toată sala.

»La teatru e ca la moște — vorba lui Millo — cheltuieli multe, pagubă sigură și câștig când vrea D-zeu«.

Tovarășii mei erau cam îngrijorați de rețeta făcută, dar îi împăcam cu aforismele cu cari Millo se mângăia în ceasurile lui de restriște:

»Cu teatrul nu se câștigă parale. Arta nu e marfă de speculă. Idealul nu se poate pune amanet. Actorul e ursit să dea vorbe multe pentru parale puține. Teatrul e un cadru bogat pentru tablouri adesea mediocre. Ceeace se urcă pe scenă se urcă în cer, unde ceasul mâncării nu bate niciodată«.

Mi-aduceam aminte de prin turneurile mele din România. De câteori n'am pățit s'ajungem fără cinci bani în buzunar.

Odată după o alergătură de 2 luni prin toată țara românească, iată-ne într'o bună dimineață la București, în gara de nord fără s'avem cu ce să ne cumpărăm o țigară. De-abia se făcea ziua. Plouă mărunț o ploaie amestecată cu zăpadă. Eră ziua de Sf. Nicolae.

— Băeți, azi e ziua mea! îndrăznește să ne spue unul dintre noi. Ne punem geamantanele jos și-l felicităm respectuoși.

— »Am cincizeci de bani, haldeți să bem câte un ceai!« Și intrarăm într'o cearărie bulgărească, un ban ceaiul.

Convocarea dietei croate. Ieri pe culuorele camerei primului-ministru Wekerle a împărțit lui Bogdan Medaković, că guvernul va convoca dieta croată. Constituția ungară oprește însă convocarea ei, câtă vreme camera ungurească este adunată și are ședințe. Aceasta pentru faptul că dieta croată compusă din 88 de deputați s'ar descomplectea prin lipsa celor 40 de delegați prezenți în camera ungurească.

Este evident că guvernul unguresc vrea prin ilegalitatea asta să scape de obstrucția croată pentru a-și trece mai ușor proiectul articolului unic. Hotărîrea guvernului a produs mare indignare și amărăciune între deputații croați.

Din camera austriacă. Ieri Reichsrathul a avut iarăși o ședință furtunoasă. Majoritatea propuse urgența pentru proiectul de indemnitate, dar cehii radicali încercară să împiedice votarea prin obstrucție. Deputații *Stransky* și *Choc* protestează cu multă violență afirmând că propunerea de urgență este contrară regulamentului. Ruțeanul *Hlibovitzky* prezintă o propunere pentru reforma administrației menită și ea de a mări încurcătura.

În sinul partidelor germane încă s'a iscat un conflict, care poate provoca o ruptură.

Către sfârșitul ședinței s'a iscat un scandal fără păreche. Pentru votarea unei urgențe *Hormaschek* ceruse votare nominală. La votare sgomot și strigăte neconținute. Urgența intru-nește 207 contra 197 de voturi, lipsind deci majoritatea de două treimi. Mare sgomot și tumult între socialiști și creștin-socialiști. Deputații se încăierară. Galerile se mișcă. Un bărbat strigă de pe galerii

— Mișeilor, escrocilor, adunătură, saltimbancilor, cânilor!

O zarvă uriașă se ridică de pe galerii, căci lumea bătea parmaclăcurile cu bastoane. Președintele ordonă ca galeriile să fie desertate. Lumea se împotrivi și până și femeile se încăierară cu servitorii.

Pe culuore se încăierară deputatul creștin-social *Kletzenbauer* cu un socialist și *Kletzenbauer* căzu izbit jos.

Ședința se ridică abia la orele 7 și jum. seara.

În cercurile diriguitoare se afirmă că *Reichsrath-ul* va fi dizolvat.

Cultura.

De Teodor Filipescu.

II.

Societatea aceasta »Cultura« ca și »Astra« nu va putea pătrunde în masa poporului, căci se va lovi de pătura tare a poporului, care nu știe ce și scrie, pe care dacă dorești să o încălzești, trebuie să-i vorbești. E știut că nu poți fondă nici însoțiri agricole, între neștiutorii de carte, și d'acea trebuie vindecat acest rău. Acest rău nu se poate vindeca numai prin școala confesională și comunală! D'acea trebuie organizate cursuri pentru analfabeți. Bărbați privați, învățători, studenți universitari vor primi desigur aceasta mișcare cu bucurie, ei vor adună pe analfabeți ca să-i învețe a celi și scrie.

Cursurile de analfabeți trebuie imediat organizate! »Astra«, a cărei scop e lăfșirea culturii între popor, trebuie imediat să compună un abecedar potrivit firei române pentru analfabeți, abecedarul se fie însă bun și ieftin. Prețul abecedarului să nu fie peste 40 fileri, căci altfel e prea scump pentru masa poporului.

Importanța cursurilor de analfabeți a recunoscut-o și guvernul Bosniei-Herțegovinei, d'acea a edat la început anului școlar 1907/8 ordinațiunea către învățătorii pe lângă școlile populare să țină aceste cursuri în toate școlile populare, unde se arată voe pentru fondarea astorfel de cursuri. În aceste cursuri trebuie să se învețe afară de cetire și scriere și calculul practic. Cursurile trebuie ținute după orele școlare, mai bine seara în localul școlii, iar după nevoie și la locuri unde nu se află școală. Cursurile afară de localul școlii, trebuie ținute de trei ori pe săptămână, cheltuielile se vor rebonifica învățătorilor. Guvernul a dat mai departe ordine către organele administrației, să ajute cu toate mijloacele pe învățătorii și să caute să fie frecventate aceste cursuri cât mai bine.

Rezultatul se va ajunge însă de tot numai atunci, dacă această mișcare va fi ajutată de toți și de »Astra« și de inteligența noastră, dar în primul loc, când statul singur, va începe războiul contra analfabetismului din Ungaria.

Societatea »Cultura« care trebuie înființată, va avea frumoase venituri din cotizațiile membrilor societății și din donațiunile de tot felul. Așa d. e. stipendișii societății cari vor absolva o școală mai înaltă, când vor ajunge în stare să câștige, vor plăti mereu societății banii, pe cari i au căpătat ca stipendiu. Prin această replătare se va asigura generației viitoare de studenți la școli

înalte*) stipendii, și totodată se va ușura bugetul societății, ca se poată lucra societatea în mod mai intensiv în alte direcțiuni pentru progresul cultural și economic al poporului nostru. Toți vor simți o plăcere, când știu că nu primesc stipendiu, ci un împrumut sub condițiuni ușoare. Poporul român va da acest ajutor, iar tinerii se obligă a-l înapoia ca să se ajute altul.

În acest mod a putut »Fondul pentru ajutorul studenților săraci dela universitatea din Belgrad«, înființat în anul 1874 — introducând această replătare în anul 1893 — să strângă dela foștii stipendiști o sumă de peste 70.000 de franci.

Societatea românească »Cultura« care se va înființa va putea atunci corespunde datoriei sale în toate direcțiunile, altfel vor cere multe odrasle stipendii și nu vor putea toți bineficia, căci »nu sunt bani«. Așa s'a întâmplat d. e. în anul ăsta școlar la »societatea« sârbească »Prosvjeta« din Sarajevo, că din 185 competenți pentru stipendii la școlile medii, au fost împărțâși numai 73, iar din 65 rugări pentru stipendii la școlile înalte, au fost numai 28 rugări aprobate. Așa se va întâmpla și cu bugetul pentru ajutorul școlilor românești, pentru organizarea cursurilor de analfabeți, pentru însoțirile agricole etc. dacă nu vor fi bani destul.

Poporul nostru ar putea ajuta această societate nouă, dacă s'ar adună cărturarii cu vază la popor, talmăcind scopul societății, care din contribuțiuni primite, dă și ceva real poporului. În Ungaria trăesc 3 milioane de români, așadară aproape 430 de mii de capi de familie. Poporul nostru a sărăcit de tot, dar el a dovedit totdeauna că e gata să jertfească.

Dela presa și cărturarii noștri va depinde că societatea »Cultura« să numere dejă la început cel puțin 15.000 de membri. Dacă se va talmăci poporului scopul cultural și economic al acestei societăți și se va căuta să se adune cât mai mulți membri și venite pentru această societate, rezultatul activității ei va fi asigurat și numărul membrilor va spori.

Fiecare român își va putea aduce aminte de societatea »Cultura« cel puțin într'o zi pe an. Această zi mare pentru românul e Crăciunul. Atunci își aduce român aminte de morții și de viii săi și caută să petreacă acea sârbătoare cât mai bine. Fiecare stăpân, și cel mai sărac cheltuește la Crăciun cel puțin 10 cor.

*) E trist de tot numărul universitarilor români, căci nu face nici 2 proc. din numărul întreg înscriși la școlile înalte.

În proporție d. e. jidanii au la universități în Ungaria aproape 35 proc. din numărul întreg al universităților, așa dară ei sunt cei mai bine reprezentați.

Altădată, eram la Caracal. Reprezentația era anunțată. Jucam într'o grădină de desubtul scenei era palatul... găinilor.

După ameazi se pornește să plouă și plouă toată ziua, toată seara și plouă și a doua zi și a treia zi. Directorul nostru, *maistrul*, era un om voinic și purta joben întotdeauna. Steteam disperăți pe lângă el, ca niște pui pe lângă cloșcă. Nu mai îndrăzniam să ne deschidem gura. Steteam acolo în grădina Hotelului sub un adăpost de scânduri. Și ploua cu nădejde. Bani nici vorbă. *Maistrul* ne ținea pe datorie la hotelier. Era amărît, dar liniștit, îngrijat de soarta noastră. A patra zi plouă, a cincea zi plouă, și plouă și-a șasea zi. Disperarea era la culme.

În sfârșit a șaptea zi o vreme splendidă. *Maistrul* era vesel, senin. Toți par'că eșiserăm din temniță așa respiram de lacomi aerul proaspăt al acelei dimineți.

Maistrul era numai treabă. Dă ordin să se puie a fișe nouă.

— »Băeți am scăpat, acum pe muncă«, și de dimineața începând întindem o repetiție până către seară. Toată trupa era de-o veselie copilărească. Repetau toți din toată inima.

La 8 seara când să se înceapă spectacolul, o ploaie torențială!! Praf și pulbere de toată veselie noastră.

Maistrul nu mai zicea nimic, amușise; noi ne uitam la el și stam cu toții ca fierți sub acoperișul de scânduri. Cu coatele răzimate pe masă, cu jobenul puțin pe ochi, *maistrul* sta nemișcat. Și după o tăcere lungă de vre-un ceas și mai bine, o tăcere grozavă, *maistrul* își ia jobenul din cap și punându-l pe masă oftă adânc și îngână

fără să știe ce spune: »Uff! bine că se mai recori!!

Ne pufni răsul pe toți și ne uitaram câteva clipe de toată mizeria.

Dumineca la Orăștie. A fost o seară admirabilă, una din seriile în care s'a jucat cu multă dispoziție. Se stabilise între noi și public o simpatie dela început. Fiecare cuvânt prindea și fiecare parte mai interesantă era acoperită de aplauze. Succesul a fost deplin și la dorința generală a trebuit să mai dăm a doua reprezentație, Marția.

De aici plecarăm la Dobra. În gară surprind următoarea conversație între două femei țărance:

— Apoi ce mai e p' aici pela voi? — pe semne asta eră străină.

— Vai, tu, dragă, să-ți spui. E aici la Orăștie un domnișor, domnișorul Zaharie și cântă tu din gură de îngheață apele.

— Taci, nu mai grăi!

— Zău așa! Toată lumea s'a dus să-l auză. Ș'apoi are și muieră. Și muieră sa zice din ceteră și el din gură, de... știi.

Confuzia cu cetera se explică așa. Dumineca viitoare eră anunțată la Orăștie d'șoara *Adelina Piso*; da un concert cu vioara. Româncă noastră, cum o fi auzit din svon, a amestecat lucrurile.

O asemenea confuzie mi-o povesti mai deună zi un prieten din București. Spunea c'ar fi surprins pe tren între doi provinciali mai de jos următoarea conversație despre răscoalele țărânești.

— Apoi uite dle cum a fost: E la București unul *Coșbuc*, unul d'ăia care face poezii.

— Ei.

— Dă mi voe! ăsta ci că ar fi făcut o poezie

d'alea... »Noi vrem pământ!« Și cum a făcut poezia s'au răscolat țărani noștri...

— Auzi, al dracului...

— Așa cum îți spui.

— Da guvernul? Nu l-a trântit la dubă?

— Ce să-l trântescă frățioare?! I-a dat și douăsprezece mii de franci!

— Cum dracu?

— Douăsprezece mii de franci în cap! Douăsprezece hârtii de câte-o mie!

— I a pus Dumnezeu mâna în cap. Copii o fi având?

— Nu știu... Da să vezi ce a făcut. ăsta... *Coșbuc* ăsta, e unul... cam așa. Cum s'a văzut cu banii în buzunar s'a dus la cafenea cu prietenii.

— Și și-a mâncat banii!...

— Stai... Cum ședeau așa la masă a băgat mâna în buzunar, a scos banii și... na ție o sută, na și ție o sută, na și ție, na și ție... și și-a împărțit toți banii, lui i-a mai rămas o hârtie și-a beut-o toată cu prietenii.

Al doilea indignat își dădă pălăria pe ceafă:

— Ptui!! fire-ar al dracului!

Dela Orăștie plecăm la Dobra. Schimbam trenul la Iliș și peste puțin ajungem. Cățiva cunoscuți ne ies înainte la gară.

Seara a fost lume multă, jucam pentru prima oară aici. A fost un entuziasm sincer.

După reprezentație ședeam la o masă afară în liber, mă întâlnesc cu un fost coleg de școală la Năsăud, era popă. Îmi prezintă pe nevastă sa și un băiețel drăgălaș, care se luptă c'o bucată mare de pâine.

Câți bani nu se dau atunci pentru beaură, cu care otrăvesc corpul și generațiunea nouă? Dacă acei 430 de mii de stăpâni ar da la Crăciun fiecare câte o coroană sau cel puțin 50 fileri, societatea »Cultura« va avea mijloace să corespundă de tot menirii sale. Această propunere e numai un fel cum s'a putea ajuta societatea aceasta nouă, fără să simtă poporul nostru. Pe lângă venitele amintite, societatea va avea venit și dela tasuri speciale puse în biserici, și din casse puse în localuri publice, dupăcum le are și »Prosvjeta« și »Napredak«. Venitul societății »Prosvjeta« în 1906/7 din tasuri bisericești a fost de 2493 cor. 66 fileri, iar din casse a fost 502 cor. 52 fileri. Despre alte venit pe care le mai poate avea societatea »Cultura« voiu vorbi atunci, când voiu vedea această societate realizată.

Cu aceste termin chestia desfășurată rugând inteligența, pe domnii advocați, medici, preoți, învățători și cărturarii noștri să își deie seamă, că poporul român nu poate aștepta și mai departe înființarea astorfel de societăți, și că e păcat a tot amâna chestiile vitale ad calendas graecas.

Chestia fiind importantă de tot trebuie imediat realizate societățile »Progresul« și »Cultura«. Sozmez pe dl V. Tordășianu să susțină statutele »Progresului« înaltului guvern r. ungar spre aprobare și rog inteligența română din Sibiiu și alte locuri, să se constituiască într'un comitet pentru înființarea societății »Cultura«. Eu din partea mea, mă oblig a trimite în traducere românească statutele societății »Prosvjeta« (»Cultura«), care statute se pot imediat dezbate formal într'o adunare constitutivă la Sibiiu, după aceea să se susțină statutele înaltului guvern spre aprobare.

Dacă domni deputați români în Pesta ar interveni pe lângă guvern, statutele ar ajunge aprobate mai târziu în 8 săptămâni la mâna comitetului ales de adunarea constitutivă. Atunci s'ar chema imediat prima adunare generală a societății »Cultura« la Sibiiu și societatea ar putea funcționa deja în Martie.

Sunt sigur, că toți românii cu stare se vor aduna la prima adunare generală a »Culturi« la Sibiiu, să pună fundamentul acestei noue instituțiuni iminente românești. Promit că voi veni din această depărtare la cea prima adunare generală la Sibiiu, și voiu contribui după puterile modeste la aceste societăți nouă românești.

Fără cultură, nu e progres.

Sarajevo, 23 Noemvrie 1907.

Criza financiară.

V.

Brünn, 24 Nov. 1907.

Criza americană bântue fără întrerupere și e temere de complicațiuni. Reacțiunea acesteia s'a transplatat și în Europa. Lumea financiară privește cu mare încordare dezvoltarea evenimentelor. Se zice, că aserțiunile lui Roosevelt, că situația în America s'ar fi ameliorat mult, ar fi pretimpurii. E mare temerea, că focul, care arde sub spuză, va izbucni cu putere încordată după expirarea celor 30 de zile, moratoriul legal de care au profitat băncile fără excepțiune. — Acestea s'au oțelit în timpul acesta, adunându-și rezerve, pentru a putea da piept cu runurile, asalturile deponenților, — ce se așteaptă necondiționat. Unii mai optimiști susțin, că publicul în mare parte și-ar fi recâștigat încrederea perdită în bănci, — ba la o bancă mare, care și-a reînceput afacerile, să fi sosit și deponenți noi.

Aiât în cercurile financiare din New-York, cât și din Paris, Londra etc. e privită situația foarte sceptic.

Semne prevestitoare de rău sunt și acelea, că stabilimentele industriale, minele de cărbuni etc. concediază lucrătorii cu zecile de mii, cari se reîntorc acum în Europa, — unde în anii ultimi în urma lipsei de brațe muncitoare s'au urcat plățile considerabil față de trecut. Cei reîntorși spontan și în cete mari, vor face concurență celor rămași acasă. Crescând oferta de brațe libere, vor scădea plățile. Pe urma acesteia se va ajunge la frecări, tulburări și excese, greve etc. Vor avea să sufere atât muncitorii și industrialii, cât și consumenții.

Tot organismul se va cutremura nițel, — fapt căruia trebuie să i-se dea importanța și atențiunea cuvenită. — Mai simțibil va fi acest cutremur în Germania și Italia, — Austro-Ungaria însă încă nu va fi cruțată, se va resimți și la noi.

În timpul din urmă au sosit din Londra vești cu totul deprimătoare. — Teatrele, pe-

trecherile, concertele, cursele de cai etc. nu mai sunt așa cercetate, nu mai e animația ca în timpuri normale. — »Nori negri duși de vânturi, se târaie pe șesuri, se lasă pe pământ«, — prevestitori de vremuri grele.

Dintre statele continentului nostru au simțit până acuma reacțiunea crizei americane mai mult acelea, cari stau în legătură comercială mai strânsă cu Uniunea americană, având și capitale mari angajate acolo. — Mai mult a suferit Germania, Olanda, Belgia, Italia, — unde în timpul recent s'au întâmplat o mulțime de falimente. — În Germania, în primo loco în Hamburg, unde o serie întreagă de firme vechi comerciale și bănci private s'au declarat insolvente. — Mai deunăzi s'a signalat falimentul unei casse private de bancă, care are în urma sa un trecut de circa 130 de ani. — Falimentul acesteia l-a protentat și grăbit împrejurarea, că firma nu s'a mai mulțumit ca pe vremea veche cu afaceri strict bancare, ci în urma concurenței din timpul mai nou s'a aruncat în afaceri de speculă, în industria de clădit din Berlin etc., s'a angajat la mine de cărbuni din Boemia și altele, terene unde în urma stagnării afacerilor s'a ales cu perderi însemnate.

În luna curentă s'au signalat șase sinucideri la bursa din Hamburg.

În Drezda încă stă rău industria de clădit și în legătură cu aceasta și industria de lemn. — Cauzele sunt aceleași ca și în Ungaria: retragerea spontană a capitalelor din partea institutelor financiare.

Unei atari abziceri fără considerare și neprevenitoare în timpuri critice, nu-i poate rezista nici cea mai solidă firmă sau cel mai bine consolidat institut. Memento! pentru cei cu reescont mare. Pe la noi încă vor fi fost unii, cari au ajuns în situație penibilă, gata, gata »s'o pună de mămăligă«. Până ești mititel și slăbuț, nu-ți fie ochii mai mari decât gura. În urma acestui fapt sunt și băncile mai mari împedecate în afacerile lor, — având datorința morală a da mână de ajutor fraților slabi și neprecauți.

Părintele are un cap mic și mi puneă câte 10 întrebări deodată.

— Zău n'am crezut să fi tu... n'am crezut. Zic către preteasă: trebuie să mergem să-l văd... să-l văd și eu... El o fi? De-o fi el, îl știu... că mi-a fost conșolar la Năsăud... Și zău tu ești!

— Eu...

— Bață-te să te bată... Apoi cum de te-ai făcut teatralist? Dar tu ai avere de-acasă... știu... ai moșii...

— Am berechet!

— Știu... știu, că și când erai la Năsăud aveai multe parale... Tatăl-tău e boier?

— Boier!

— Și mai ai frați, surori...

— Am surori...

— Și ele sunt boieroaice?

— Boieroaice mari!

— Așa... așa... Dar tu ce faci?

N'am mai auzit de tine nimic...

După o pauză de meditație — zice:

— Uite... eu fac o biserică... Tu pe acolo prin București ești tot cu boierii. Așa-i? N'ai putea tu să faci o colecție? Artiștii ăia de acolo sunt toți boieri, așa-i...?

— Mă tot uitam la el și tot mai mult mă miram de neorientarea bietului meu coleg; habar n'avea

de lumea românească și de relațiile vieții noastre. Par'că picase atunci din cine știe ce planetă.

Il întrebai pe urmă, dacă citește ceva, dacă e abonat la vre-o gazetă românească...

Imi răspunse încurcat:

— Da, cum să nu!... »Lucafărul«, citesc »Lucafărul«... din București...

În timpul acesta se apropie de noi prietenul K. un iubitor de teatru, care ne însoțise dela Orăștie și-i zic eu părintelui:

— Iată, îți recomand și pe dl redactor dela »Lucafărul«!

Mă întorc apoi și-l întreb zimbând pe K.:

— Unde aveți redacția la București?

K. inteligent într'o clipă pătrunde situația și răspunde:

— Ne-am mutat la Iași.

Părintele se uită la noi uluit. O splendidă situație de comedie!

Dupăce mai vorbim despre alte nimicuri, se apleacă spre mine și mă întrebă tainic:

— Frate..., da Goga... Goga are vână?

— Are... Ai cetit ceva de el?

— Am auzit și eu... am și cetit ceva... mi-se pare... și el e boier, așa-i... și el stă tot la București?

Era delicios colegul meu la început, dar pe

urmă începuse să fie acru. Să nu creadă on. cetitori că exagerez ceva; e absolut exactă conversația noastră.

Dupăce mi-a mai spus și m'a întreat fel de fel de prăpăștii și-a luat adio:

— »Sunt cu trăsura. Într'un ceas ajung... Vezi cu colecta aia de poți să faci ceva. Noroc bun frate... și plecă.

Peste vre-o zece minute iacătă-l înapoi cu pălăria pe ceafă, cu părul lăsat pe frunte, cu ochii holbați... desnădăjduit vătându se:

— »Mi a tăiat hamurile... șaizeci de zloji... Doamne ce să mă fac! ce să mă fac?« și-și frângea bietul om mâinile.

Mi-se făcuse milă de el. Scump teatru! Mi-se făcuse milă pentru un moment, dar când îmi veni în minte toate prostiile ce mi-le spusese mai înainte, mă apucă o ciudă și-mi zisei în mine:

— Bine i-a făcut.

Dupăce se mai potolî și plecă, un domn bătrân dela dreapta mea îmi șopti la ureche:

— A fost o răsunare!

— Cum?

— La alegeri numai el n'a votat cu noi din părțile astea. Acum iacă.

Și atunci îmi zisei încă odată în mine:

— »Bine i-a făcut!«

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmoră magazin se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21, Telefon 662.**

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

Eventual sunt aduse chiar în corn de capră, fiind silite a se mulțami cu condițiuni de credit de reescont nefavorabile pentru ele, cari vor avea influință și asupra condițiilor lor pe viitor.

În astfel de timpuri și împrejurări și se dictează condițiunile, — și nolens volens trebuie să le accepteți.

O acțiune comună a băncilor noastre și în astfel de cazuri ar fi încoronată cu mai mare succes și rezultat, moral și material. Numai grupați, numai prin noi înșine ne vom putea ridica, — prin propria voință, prin propria forță.

În străin nu-i de a te încrede, căci ce-ți dă străinul surizând cu o mână, îți ia răzând cu două, — când nici nu te aștepți. Te lasă să înghiți gălușca, ș'apoi te tunde frumușel și încetinel.

Ne-a rămas o vorbă înțeleaptă din strămoși: »Timeo danaos et donna ferentes«, de care ar fi bine, dacă ne-am mai aduce câte odată aminte, — căci a rămas tot actuală.

V. V. B.

Semne de viață românească în Vârșeț.

— Alegerile din Timiș. —

Alegerile dietale ale anului 1906 au dat în comitatul Timiș cele mai nemulțămătoare rezultate. Infrângerile au urmat pe toate liniile. În toate cercurile am fost bătuți. Desnădejdea ne-a cuprins în cele mai multe locuri de slăbiciunea poporului nostru, care s'a lăsat intimidat și sedus de volniciile și momelile slugilor teroristicului vice-comite Joanovich. Abia în unele comune aveam mulțămirea de-a putea constata luptă conștientă, bărbătească și rezolută.

Acum la alegerile pentru comitat într'un avânt sănătos pornit din centrul comitatului, s'a încercat — în unele locuri cu succese strălucite — de-a spăla rușinea suferită la alegerile dietale și astfel a deșteptă nădejdea într'un viitor, în care simțemintele românești și cetățenești se vor manifesta cu demnitate.

La glasul chemător al celor din centru, verșe-

țenii au urmat și o strângere a rândurilor, o mișcare pentru luptă s'a pornit.

În Vârșeț s'a organizat un comitet, care a lansat un apel către alegători. În înțelegere cu sârbii s'au făcut apoi candidările în cele patru cercuri ale preturei Vârșețului.

Rezultatul e următorul:

În cercul *Moravița*, la care aparțin și câteva comune românești, fiind cuibul acelor șvabi, cari sunt gata de serviciu celor dela putere și în sub demnitate a se înrolă cu românii sub acelaș steag, candidații noștri au căzut. Slab interes au arătat aici românii din Ferendia, deși candidatul nostru a fost preotul lor.

În cercul *Kudritz* românii din Marcovăț au răsbîit cu însuflețirea lor, a tinerimei vrednice de laudă, care a ales pe candidații noștri: *Patrichie Râmniașu* ca 120; *Gheorghe Kudricski* cu 110 și *Anton Klein* cu 105 voturi.

Cercul *Vărădia* e curat românesc. Aici contracandidații erau însuș *Csapó*, *fibirăul* și *Rabsky* vestitul notar al labucei.

Iată ce scrie un fruntaș din Vărădia președintelui nostru electoral:

»Cu stîmă vin a Vă raporta despre alegerea membrilor comitatensî din cercul Vărădia. Din comuna noastră Vărădia s'au dat 149 voturi pentru d-nii advocați *dr. George Adam* și *dr. Valeriu Mezin*.

»Scandalos și rău s'au purtat alegătorii din *Mesici* și *Solcița*. Toți au votat cu candidații contrari. Mai trist e că părintele *Tătucu*, care nu numai că nu a luat parte la alegere ca membru de încredere, ci și socru-său a votat contra. Știu că se va scuza că a avut înmormântare, dar totuș a putut lua parte până la amiază. Labucenii au fost lăsați să vină după amiază la votare, dar văzând că pică, li-s'a telefonat să nu mai vină.

»Asemenea și *inteligenta* gr. cat. (unită) din loc s'a purtat scandalos. Preotul *Iorgoviciu* toată ziua s'a preumblat pe stradă și la votare n'a venit. Preotul — iezuit *Radu* a stat închis în casă și nu s'a arătat între alegători. Invățătorul pensionat *Petru Iorgoviciu*, care pe la Vârșeț se dă de mare român, a șezut acasă și nu a cutezat să se arete pe afară. Rușine să le fie!

Bărbate!

De ai o femeie iubită, ce sincer te iubește, nu-i jigni iubirea, n'o bruscă nici când!

Când în suferințe mari cauți să renegi gândului tristețe-ți amintiri, nu e profanare, — e ca în miez de arzătoare zi adierea te-ar atinge, dându-ți pe clipe senzația refugiului la umbră!

Morților le aducem, prinos de lacrimi și de flori... Toți avem a noastră jale, și toți i-ne închinăm!

Mamă inseamnă — renunțare de sine! Și ce puține mame sunt...

Ar fi să fie:
Mama — un ce sfânt; soția — un ce ideal;
fecioara: promisiunea lor!

Bărbații să fie privilegiații moralei? Pe ce cuvânt?... Privilegiile lor au născut — păcatele femeilor! Deci — n'au să se plângă!...

Când vrei să întuneci calitățile altei ființe, scoțând în relief ale tale, nu-ți vei ajunge scopul, căci nu-i ceață prin care să nu răsbată soarele învingător!

Beiuș, XI 1907.

»Candidații contrari au primit 22 voturi, dintre cari numai 2 din Vărădia«.

Pentru această purtare vrednică laudă se cuvine bravilor vărădieni și conducătorilor lor rezoluți!

Cercul *Vlaicovăț*, unge în atâtea rânduri s'a purtat luptă strașnică, abia acum a putut fi cucărit. Aici s'a candidat și un sârb, ca să atragem pe alegătorii din comunele *Pauliș* și *Podporani*, cari ne-au trântit la toate alegerile de până aci. Expedientul acesta nu a ajutat. Sârbii au votat aproape toți pentru candidații administrației. Rezultatul a fost: candidații noștri au obținut: *Alexandru Luchici*, preot rom. în *Retișor* 233 voturi; *Bartolomei Panciovan*, propr. în *Voivodinț* 234 și *St. Mihailovici*, preot sârb 242 voturi. Candidații oficioși: *Notarul Berics* 165, *Schurits* 148 și candidatul de adv. *Lechics* 119 voturi.

Alegătorii din *Coștei*, *Voivodinț*, *Retișor* și foarte puțini din *Vlaicovăț* au înfruntat volniciile și presiunile ce li-s'au făcut și au călcat cu îndrăzneală capul aroganței și fuduliei organelor administrației, care până acum n'au voit să cunoască decât »autoritatea« lor, iar sărăcuțul de drept, strâns cu ușa ca vai de el, al celor din a căror sudoare trăiesc, a fost tot nebagat în samă.

O învățătură bună niciodată nu strică!

Presiunile exercitate înainte, apoi șicanele cari se vor desfășura după alegeri nu vor mai înfrica poporul. El va afla recompensa și mângâiere în lucrarea reprezentanților săi, dela care așteaptă să-și rădice cuvântul în congregație pentru a desvâli nedreptatea ce-i năpăstuește și a cere respectul legii, care nu se aplică decât atunci, când e ca să fie lovit și pedepsit.

Reprezentanții aleși credem să își vor cunoaște această datorie. Pentru împrejurările noastre se cere și mai mult dela dânșii. Ei nu se vor mârșini a și face datoria numai în sala congregației, ci vor trebui să se coboare la vatra satelor, unde să vestească poporului isprăvile lor, stând astfel în contact viu cu dânșii.

Numai pe această cale se vor putea achita de încrederea poporului nostru năcăjit, care e dornic după o îndreptare a stărilor rele ce-l înfericesc în această țară scumpă a părinților săi.

Parohia românească din Vârșeț, a cărei importanță nu se poate îndeajuns accentua, e chestia care acum ne preocupă mai mult.

Nu numai pentru Vârșeț și jur ci pentru românimea de pretutindenea e importantă această parohie.

Se așteaptă rezultatul colectei întreprinse, dela care e atârnată realizarea acestei necesități de de prima ordine la noi.

Formarea unui centru aici, împrejurul căruia e un larg ținut românesc, se poate numai prin întemeierea bisericii românești, care are menirea, și puțința de a susținea focul sfânt al dragostei lege și limbă strămoșească.

E de însămnat la răvaș că din multe locuri se remit colectele cu un simplu retour, scurt și rece, scris ca pe orice scrisoare netrebnică, de toate zilele, care incomodează și de care voiești să te scapi cât mai curând. Unele colecte se remit însoțite de vorbe frumoase — dar goale; altele cu scuze banale — tot goale. Puține numai aduc banul modest al văduvei, dat din inimă curată și bună, care ajută și varsă binecuvântare.

Se va face la timpul său o dare de samă amănunțită despre soarta acestei cauze, care ar trebui să miște inimile românești pentru a jertfi pe altarul sfânt al neamului!

Doamne ajută!

Cugetări și meditări.

De Viora din Bihor.

Pentru o femeie tot una e, de-i un bărbat frumos ori nu, — numai să știe — iubi!

Nu-i merit pentru femeia frumoasă de-a fi iubită; ci — pentru cea urită!

Față de o urită bărbatul nici când n'a fi atât de pretențios, ca și cu o frumoasă!

Bărbatul care iubește o femeie urită, nu-i va găsi defecte, — și nu-i de mirat, de s'a lăsat într'atât — orbit!

La urmă... totul trece, și frumusețea și farmec... sufletul suflet caută... și... după iluzii nu aleargă... îi trebuie — adevăr!

În pasiune — nu-i adevăr!

Femeia!

Pentru de a fi fericită, fi cuminte: nu prea simțitoare, nici prea pretensivă, fă-te că dai totul, dar lasă tot să-ți mai rămâie, fii seducătoare, fără de a seduce, fă-te oarbă, surdă, mută când se cere, c'un cuvânt din toate bune-rele la câte un dram, fi întâi stăpână pe a ta ființă, pe bărbat pe față să nu-l stăpânești, — și va zice lumea: »iată o femeie«, iar bărbatul: »că e fericit!«

Din România.

Deschiderea Corpurilor Legiuitoare. *București*, 28 Nov. Străzile Capitalei au prezintat azi dimineață un aspect deosebit. De pe la orele 10 un public numeros se postase pe străzile principale urmărind trecerea deputaților și senatorilor spre dealul mitropoliei și așteptând trecerea suveranului. La multe edificii se arborase treicolul.

Pe calea Victoriei și în special în fața palatului mulțimea adunată era imensă. La palat șefii poliției mențin ordinea.

La orele 11 și 30 sosește la Palat prințul Ferdinand, venind cu automobilul deia Cotroceni.

Peste un sfert de oră trăsura regală trage în fața scării principale a palatului. Regele, însoțit de prințul Ferdinand pornesc dela palat cu escorta obișnuită în asemenea ocazii.

Din momentul plecării tunul începuse să bubue, dându-se 101 de lovituri.

Pe strada Victoriei, Carol, etc., regele a fost respectuos salutat de public.

Ca de obicei, la ora 11 și jum., a avut loc la Mitropolie un Te-Deum în prezența mitropoliților, episcopilor, a tuturor miniștrilor și a înalților demnitari.

La 11 și 55 m. serviciul divin s'a terminat și toți înalții demnitari au trecut în incinta Camerei.

De astădată deschiderea camerelor capătă o fizionomie ceva mai animată: regele va citi mesajul de deschidere, ceea ce n'a făcut în ultimii ani, din cauză de boală.

Tribuna diplomatică foarte slab vizitată în precedentele sesiuni, se umple de astădată, așa fel că marele concert european suferă de o vizibilitate lipsă de spațiu și de aer.

Dela decanul Kiazim-Bey, până la atașatul militar al Bulgariei, toate legațiunile și agențiile diplomatice din Capitală sunt reprezentate nu numai prin șefii de misiuni, ci și prin secretari și atașati militari.

Dl Mitilieu dela ministerul de externe face onorurile în această tribună.

Uniformile diplomaților strălucesc în fire de aur, cordoane și decorațiuni, atrăgând atenția — în special a cucoanelor.

Tribuna doamnelor e ticsită.

Pe un scaun, în față, la loc dna Zoe Sturdza, soția președintelui consiliului.

Tribuna presei e arhi-complectă. În capul primei bănci radiază frumusețea talentatei corespondente a ziarului »Figaro«, dna Sophie Jules Brun.

Peste puțin sosește criticul literar dela »Le Temps«, dl Gaston Deschamps venit în București spre a ține două conferințe.

Te-Deumul nu s'a terminat încă și dl Ionel Brătianu își face apariția în incinta camerei, conbând cu parlamentarii.

Curând sosesc înalții prelați cu mitropolitul primat și mitropolitul Moldovei, cari iau loc în prima bancă din fața băncii ministeriale.

Dl Ion Lahovary în frac și o singură decorație discretă, convorbește cu dl Al. Beldiman, ministrul României la Berlin, care azistă în frac și număroase decorațiuni. Pasagiul din mesajul cu privire la conferința din Haga pare a interesa cu deosebire pe acest delegat al României la acea conferință.

La ora 12 precl dl Horia Rosetti ex-chestor anunță solemn:

Maj. Sa Regele!

Toți cei de față se scoală în picioare. Izbucnesc aplauze — ceea ce în treacănt fie zis face o ciudată impresie — și regele apare la tribuna regală, urmat de prințul Ferdinand, toți ministrii și suita militară. Se aud urale. Suveranul mulțumește înclinându-se ușor.

Se face tăcere și dl Sturdza predă regelui mesajul, pe care suveranul îl cetește, cu glas tare și ochiul liber.

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

Simțesc o deosebită mulțumire văzându-Mă încunjurat, în momentele grele prin cari trecem, de Corpurile Legiuitoare, chemate a regulă chestiuni de netăgăduită în-

semnătate pentru dezvoltarea noastră economică.

Proprietatea mare și țărâtimea sunt păturile sociale pe cari se reazămă mai ales buna stare și progresul oricărui stat: de aceea se cere ca în relațiunile lor să domnească buna înțelegere și armonia cea mai perfectă.

Pentru a da chestiunii agrare o soluțiune, care să îndrumeze din nou forțele noastre spre muncă spornică și binefăcătoare, guvernul Meu va prezintă deliberării Domnilor-Voastre diferite proiecte de legi, între cari cele dintâi sunt învoielile agricole și cassa rurală.

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

Relațiunile exterioare ale Regatului sunt din cele mai satisfăcătoare. Mă felicit în deosebi de întrevederea ce am avut și în anul acesta cu Impăratul-Rege al Austro-Ungariei, și de vizitele ce am primit a Marei Duce și a Marei Ducese Wladimir al Rusiei, ca și a Principelui Bulgariei. Misiunile preschimbate între Mine și Sultanul sunt o nouă dovadă de încredere, de care se bucură România. Constat astfel cu ferice că relațiunile cu toți vecinii noștri sunt dintre cele mai cordiale.

Noi dorim cu toată sinceritatea întărirea pașnicei viețuiri dintre State. Am văzut, deci, cu o vie satisfacție, că a doua Conferință dela Haga a introdus în Convențiunea din 1899, privitoare la regularea pașnică a conflictelor internaționale, însemnate îmbunătățiri, pe cari experiența celor din urmă opt ani le dovedise necesare. Aceste îmbunătățiri vor înlesni aplicarea arbitrajului facultativ ca mijlocul cel mai eficace pentru rezolvirea neînțelegerilor internaționale.

Guvernul Meu va prezintă Domnilor-Voastre Convențiunea de pescărie încheiată cu Rusia, și sper că încurând se va încheia cu Turcia o Convențiune comercială și una consulară, precum și cu Bulgaria o Convențiune de comerț și alta pentru regularea fruntăriei dunărene.

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

În fața crizei economice și monetare care s'a întins peste toate țările, finanțele noastre trebuie să fie conduse cu multă prudență și prevedere.

S'au desființat ca prea apăsătoare taxa Statului pe decaltru de vin și taxa pentru asigurarea încontra lipsei de porumb, provenită din secetă; iar pentru perceperea impozitului funciar s'a socotit venitul pământului proprietăților mici întocmai ca acel al proprietății mari.

Guvernul Meu va supune Corpurilor Legiuitoare un proiect de lege privitor la ușurarea daunelor suferite de agricultori prin neorânduile din primăvara trecută.

De mare nevoie este a se lua măsuri pentru a da învățământului primar rural o direcțiune practică și a întări în popor simțământul datoriilor morale și religioase.

Am avut ferice că să văd realizat în anul acesta un progres însemnat în marina noastră militară, cu ocaziunea inaugurării la Galați a flotei dunărene. În timpul manevrelor din această toamnă m'am încredințat din nou că puterea noastră militară se desvoaltă neîncetat în mod satisfăcător; to-

tuși, pentru a-i da o mai mare tărie, va trebui să i-se îmbunătățească organizarea.

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

În împrejurările actuale, mai mult decât ori când, cetățenii de toate treptele trebuie să fie uniți spre a asigura liniștea și a întări fericea țării. De câte ori în cursul dezvoltării României ne-am aflat în față de greutăți mari divergențele de opinii s'au împăcat cu abnegațiune prin înțelegeri bine cumpănite. Sunt încredințat că și de astă dată activitatea Corpurilor Legiuitoare va fi însuflețită de un spirit împăciuitoare și de simțământul luminat al iubirii scumpei noastre Patrii.

Dumnezeu să ne povățuiască în calea împlinirii datoriilor și să binecuvinteze lucrările Domnilor-Voastre, ca astfel munca noastră a tuturor să fie rodnică și folositoare.

Sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare este deschisă.

Carol.

După terminarea cetirii Mesajului, Majestatea Sa Regele a părăsit sala adunării; Corpurile Legiuitoare au procedat la începerea lucrărilor, pentru care domnii senatori au trecut la localul Senatului.

Din străinătate.

Socialiștii ruși în Berlin. Poliția din Berlin a descoperit un întreg arsenal al socialiștilor ruși. În locuința consilierului comunal *Kerfin* s'au găsit într-o cameră dosită o ladă cu pistoale sistem Parabellum, 3000 de patroane cu teribilele gloanțe Dum-Dum, sute de mii de broșuri revoluționare rusești. S'a mai găsit o cămașă de sârmă pentru a înlesni contrabanda acestor obiecte la graniță. Motorul electric este fabricat chiar de revoluționari și este destinat să pună în funcțiune mașinile infernale din orice depărtare, încât atentatorul poate scăpa cu viață.

Descoperirile acestea fac mare senzație în toată Germania.

SOCIALE.

Puterea societății.

III.

Înainte de a putea fi vorba de o acțiune națională, energică, a societății noastre, trebuie să mărturisim un fapt trist: în multe părți, unde ne-ar fi cu putință, nu suntem în stare să susținem o legătură mai strânsă în sânul factorilor sociali. În mai multe orașe, în cari avem o inteligență românească mare, se simte nevoie de un spirit mai sănătos, de o consolidare grabnică.

Ceea ce a trebuit să condamnăm și veștejim totdeauna fără cruțare, a fost în primul rând uratul obicei al clicelor, a dușmăniei între familii, a învrăjbirei între frați. De nenumărate ori ni-se da ocazia dureroasă a vedea: cum preotul și învățătorul dela sate, cum mulți fruntași dela orașe trăiesc în ceartă neîncetată.

Lupta națională, comună, a împăcat pe mulți, cari înainte de-aceea erau inimi de moarte. În tabăra neamului și-au dat cu toții mâna și astfel activitatea politică a adus și în viața socială un bine neasămănat: când e vorba de interese obștești se uită cele personale! A și fost însă nevoie ca acest spirit să pătrundă în societatea noastră căci: cum am putea înrola societatea noastră în șirul luptătorilor politici, când în sânul ei domnește ura și vrajba?... Cum putem lupta cu succes împotriva adversarilor noștri politici, dacă noi înșine încă nu ne-am unit?

Dacă am judeca însă după simptomele, pe cari le putem, cu toată bucuria, înregistra, cât privește unele orașe, putem nădăjdui, că și în societatea noastră lucrurile se vor schimba, de-acum înainte, spre bine. Pot aminti unele orașe, unde înainte era o viață românească șubredă, acum însă se

poate observa oareși-care mișcare națională a societății. În Arad s'au aranjat în iarna trecută concerte, petreceri, adevărate festivaluri artistice culturale, cum nu s'au mai pomenit nici-odată.

Chiar frații din regat au ținut să ia parte la bucuria noastră într'un alt centru românesc, sibiul, reuniunea de muzică de-acolo de în fiecare an mai multe concerte și s'au aranjat, în anii trecuți, teatru cu dilecții din societatea de acolo. A fost apoi Bârsan de multe ori acolo, iar Florodor a dat opereta »Moș Ciocârlan« cu ajutorul reuniunii de muzică de acolo.

Asemenea s'a înciripat o viață socială frumoasă și în alte centre românești. Chiar în sate frunțase, și orașele, se poate observa o viață mișcare culturală și socială. Zilnic primim la redacție invitații la concerte, petreceri, serate, matineuri. Un semn norocos cât privește mișcarea culturală-socială.

Un lucru să ne însemnăm însă. Nu-i destul a lua numai parte la concerte, și petrecerile, cari se aranjează. Cu aceasta societatea noastră nu și-a terminat datoria, nu și-a ajuns scopul, pe care îl are societatea unui neam, care trăiește între împrejurări politice vitrege. Mare e puterea societății și această putere, pe care nimic n'o poate înfrânge, societatea trebuie s'o pună îndeplin în serviciul neamului. Spiritul național, sentimentul de supremă datorie către neam trebuie să fie cel dintâi crederii ei!

Să vorbim românește, să sprijinim presa română, să luăm parte activă, cu toții, la lupta culturală și politică: iată datoriile noastre. Să ne baricadăm în fața influinței străine; societatea noastră să rămână neaoșă, intactă: cu dulcea noastră limbă, cu străbunele noastre obiceiuri, cu firea și spiritul românesc! În sinul societății românești să nu găsești urmă de străin, când intri în casa unui român, să simți că aici tot, tot e românesc.

Iar dacă societatea își va îndeplini astfel chie marea ei, o să avem în ea o armă puternică, cea mai puternică, menită a ne ajuta în lupta noastră sfântă pentru păstrarea ființei noastre naționale!

NOUTĂȚI.

ARAD, 29 Noemvrie n. 1907.

Prințul moștenitor spaniol. Când suveranii și împărații sunt copii mici de țâță, nimic nu-i deosebește de alți maritori, sugători de țită. De faptul acesta a profitat și tinăra păreche regală spaniolă, când nu de mult a călătorit în Anglia. Pentru a evita puțința ca printr'un eventual atentat asupra trenului regal să-și piardă viața atât regele cât și moștenitorul tronului, acesta din urmă a fost trimis »incognito« cu alt tren precedent, iar perechea regală duse cu sine un copil străin. Pentru a preîntâmpina însă posibilitatea ca la moartea regelui, adevăratul prinț moștenitor rămas în viață se fie contestat, înainte de plecarea prințului moștenitor să dresă asupra faptului un proces verbal în regulă, iscălit de toți miniștrii.

— **Darea de seamă a președintelui Justh.** În 6 Decemvrie președintele camerei Justh va rosti darea sa de seamă către alegătorii săi din Măcău. În actualele împrejurări când persoana lui Justh a avut un rol atât de important în cauzele zilelor din urmă, declarațiile lui Justh vor avea o însemnătate deosebită.

— **O întrebare.** Ni-se cere să publicăm următoarele: În timpul nu prea îndepărtat, — cam în vara anului 1902, — am celit în coloanele ziarului »Poporul Român« fiind redactor dl Dimitrie Birăuțiu, ca »fiecare suflet românesc din Ungaria să dăruiască Asociațiunii 1 crucer pe an«. Și »cuvântul s'a făcut trup«, căci tot românul adevărat s'a grăbit a-și da obolul său, bine știind că Asociațiunea este unica instituțiune a românilor, care ne poate scoate la liman, pe care datori suntem a o sprijini cu trup și suflet. Dacă îmi aduc bine aminte, redacția d'atunci a numitului ziar sub titlul »Fondul de 1 crucer pentru Asociațiune«, a și fost început a-și da seamă despre mișcarea acelui fond. Cu depărtarea dlui Dimitrie Birăuțiu ca redactor dela acel ziar, așa

se vede, că și fondul a murit, căci de atâta timp n'am cetit despre aceea că mai există sau ba, acel fond, și că ce s'a făcut cu acei bani.

Provoc deci pe fostul redactor al numitului ziar, să se declare despre soarta banilor incurși la acel fond. Sperând, că prin șirele acestea voi fi făcut mare serviciu națiunii, On. Redacțiunii îi prezint cea mai calduroasă mulțumită pentru binevoitoarea publicare. Cu toată stima: *Constantin Savu*, inv. român.

— **»Negruța«** este titlul celei mai noi compoziții a maestrului vestitului cor din Lugoj, dl Ioan Vidu. Este o compoziție de cor mixt cu soli. Se află de vânzare, cu prețul de 1 cor 50 fil., + 10 fil. porto la tipografia diecezană din Arad, librăria arhidiecezană din Sibiu, librăria I. Ciurcu Brașov și librăria Nemes K. din Lugoj.

— **Congres panslavist.** Profesorul universitar Borfenco a dăruit 100.000 ruble pentru ținerea unui congres panslavist.

La pregătirile pentru acest congres iau parte și deputații austriaci Marko, Grossart și Pavlicevici.

— **Un lepădat prin automobil.** Iată la ce mai e bun automobilul. Cazul s'a întâmplat în Elveția. Pe șoseaua ce duce spre Sitten un automobil se opri lângă o țărancă ce se odihnea la margina drumului. Un domn îmbrăcat bine se coborî și predete femeii un paner rugându-o să-l păstreze până se va întoarce.

Pe urmă el își însemnă adresa femeii și i dădu un bacșiș, apoi se urcă în automobil și porni în goană nebună. Nici nu plecaseră însă bine și femeia auzi un scâncet de copil din paner. Descoperindu-l găsi într'ânsul un copil de țâță. Într'un săculeț erau 18.000 de franci și un bilețel pe care erau scrise franțuzește următoarele cuvinte:

— Rog să păstrați și îngrijiți copilul. Peste 10 ani voi veni să-l iau.

— **Aviz.** Administrația »Luceafărului« aduce la cunoștința abonaților săi că din cauza grevei lucrătorilor tipografi, care durează de aproape două săptămâni numărul 22 va apărea cu întârziere.

În legătură cu aceasta face cunoscut abonaților săi, că acela dintre dânsii, cari își vor plăti abonamentul pe întreg anul 1908, cel mult până la 15 Ianuarie anul viitor, se vor împărți și de de premii și anume: cei cu 7 cor. vor primi 2 volume, pe ales. din editura »Luceafărului«, iar cei cu 12 cor. 3 volume pe ales; sau și unii și alții caietele muzicale ale dlui T. Brediceanu: »Muzica seratei etnografice«; cei cu 7 cor., 2, cei cu 12 cor. 3 caiete.

— **Un cec istoric.** Vinerea trecută ambasadorul Rusiei din Londra s'a înfățișat la ambasadorul Japoniei și a predat ambasadorului japonez un cec de o sută douăzeci și una de milioane, cinci sute și unsprezece mii de franci, reprezentând suma datorată Japoniei pentru întreținerea prizonierilor ruși.

— **Convocare.** P. T. Domnii membrii comitetului cercual a despărțământului Abrud-Câmpeni a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se invită la ședința pe 2 Dec. 1907 st. n. 2 ore p. m. în localul Aurariei diu Abrud. *Câmpeni*, 20 Noemvrie 1907. — *Romul Furdul* director.

Intregirea salariului învățătorilor.

Pentru formularea și înzestrarea corectă cu documentele necesarii a cererilor referitoare la complectarea, întregirea salariului și a quinqueunaliilor din partea statului pentru învățătorii confesionali și comunalii, — dl Mihail Gyerkes, director învățător din Székelyudvarhely a compus și edat sub titlul: »Allamsegély Kérvény és Mellékletei« un îndreptar, care tractează în mod instructiv și practic chestiunea aceasta.

El arată aici cerințele de formă a cererii pentru subsidiul dela stat, cazurile cererii, calitatea documentelor ce au a se face și alătură, dă modele de cerere, arată sumarul cărților și mijloacelor didactice, cari au a se procura, — registrul comunelor împărțite în clase după banii de cvartir și totodată alătură la broșură foije

tipărite goale pentru complectarea cu datele locale.

Prețul este de 2 coroane.

Recomandând în mod calduros în atențiunea comitetelor școlastice și a învățătorilor atât cartea acum apărută a dlui Mihail Gyerkes, cât și: »Részletes Tantervnyomatvány« o carte care arată împărțirea obiectelor de învățământ conform oricărui plan de învățământ, precum și: »Tananyagbeosztási nyomatvány«, broșură aprobată și de ministrul de culte, care indică împărțirea anuală a materialului didactic după clase. Se poate procura pe sama clasei a 5 a și a 6 a combinate, cu 2 coroane 40 fil. pe seama cl. a 4, cu 1 cor. 80 fil. pe seama cl. a 3, cu 1 cor. 60 fil. pe seama cl. a 2, cu 1 cor. 40 fil., și pe seama clasei prime cu 1 coroană, pe lângă trimiterea anticipativă a banilor la dl Mihail Gyerkes, director-docente în Székelyudvarhely.

Croații în luptă.

— Ședința dela 29 c. a dietei. —

La biuroul dietei s'a primit epistola prin care deputatul croat Potocsnyák renunță la mandatul din parlamentul ungar.

Ia apoi cuvântul deputatul croat Francisc Hrbanci, care vorbește două ore întregi în limba croată, combătând proiectul și arătând că prin ridicarea cvotei, Croația trebuie să plătească cu 420.000 coroane mai multă dare ca până acum; în schimb însă guvernul maghiar tratează regatul croat ca pe un comitat maghiar. Ungurii nu arată nici un interes față de vorbire, pare a fi dat ordin să asculte în pace. Neînțelegând ce vorbește, ei nici măcar nu-l întrerup.

Hock János ține o vorbire în care declară că din sila împrejurărilor va vota proiectul, deși nu-și poate ascunde îngrijorarea în fața precedentului ce se creiază.

Vorbesc apoi Bozóky și Farkasházi, amândoi în contra proiectului.

Și pe mâne sunt înscriși atâția unguri și croați, încât românilor nu o să le poată veni rândul.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 29 Nov. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 kg.)	25-98—26—
Secară pe Apr.	24-36—24-38
Ovăs pe Apr.	17-28—17-30
Cucuruz pe Mai 1908	15-10—15-12

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	26-04—26-06
Secară pe Apr.	24-40—24-42
Ovăs pe Apr.	17-30—17-32
Cucuruz pe Maiu 1908	15-12—15-14

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	24 K. 35—25 K. 95 fil.
Din comitatul Albei — 24	> 65—25 > 45 >
De Pesta — — — —	24 > 50—25 > 65 >
Bănățenesc — — — —	24 > 55—25 > 35 >
De Bacica — — — —	24 > 70—25 > 50 >
Săcară — — — —	23 > 40—23 > 70 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 90—16 > 10 >
> de cvalitatea II — 15	> 70—15 > 90 >
Ovăs > > I — 16	> 85—17 > 15 >
> > II — — — —	> — > — >
Cucuruz vechiu — — — —	> — > — >
> nou — — — —	14 > 90—15 > 10 >

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichia.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnii așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 kg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., 1 kg. de carne de vită îngrășată partea dindărăt pentru supă 64 cr. 1 kg. carne de tocană 56-60 cr. 1 kg. de carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, pește albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 kg. din partea dinainte 48-52 cr., 1 kg. dinapoi 64-68 cr.

Vițel tinăr:

1 kg. dinainte 72 cr., 1 kg. dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 kg. 72 76 cr., 1 kg. din cotlete 84 cr., 1 kg. de unsoare curată 70 cr., 1 kg. de slănină 70-76 cr.

Solicitând binevoitorul concurs al on. public rămân

on
stăină: **Farkas György,**

măcelar.

Furray-ntea casa Kristyóry.
Lângă berăria Deutsch.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toaleta de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpesc într-o culoare închisă trairnică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se văpesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, brodariile se curăță frumos și multă îngrijire.

Pentru desfacerea mai repede!

Caspari Frigyes és Társai

Medgyes (Nagyküküllő m.)

recomandă cu preț redus produsele

școalei de pomi

precum:

pomi cu simburii tari, tufe de agriși și coacăze (ribiszke), smeură, fragi, tufe decorative, vlăstari sălbatici de pomi fructiferi, pentru garduri vii, brazi și trandafiri, etc.

Preț-curent se trimite gratuit la dorință.

Economisește multă

oboseală, timp și lemne

fiecare menajeră care spală rufele cu

pravul de săpun**pentru spălat**

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.

Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

SCHIMBARE DE LOCAL AL FIRMEI**A. V. GOLDBERGER**

înștiințiază prin aceasta stimatele comitete.

Expedițiunea de anunțuri

care stă de 35 de ani în Budapesta, IV. Váci utca 29 și-a mutat-o în casa proprie dela 10 Noemvrie 1907.

BUDAPESTA, IV. Molnár-u. 38.

Primire de anunțuri pentru diferite ziare

:: :: și călindare de lume. :: ::

Doczy Pál

atelier pentru repararea instr. tech nice.

Szeged, Takaréktár-u. 8., Bitó-ház.

Reparațiuni de biciclete, mașini de cusut, mașini de scris, măsurătoare de spirit, instrumente pentru ingineri, instrumente pentru ingineri, instrumente pentru dentiști, sonerii electrice, telefoane, gramofone și puști. Părți de mașini de cusut și de biciclete, lămpi cari desvoaltă gaz și obiecte de luminat. Stărpitor de troscoțel, economisator de cărbuni.

Repararea instrumentelor de desemn. Mașini de cusut mănuși și blănării.

3528/1907. tkv. sz.

Arverési hirdetményi-kivonat.

A nagybuttyini kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a „Victoria“ takaréék és hitelintézet végrehajtonak, továbbá Verner Károly és Steinberger Mór csatlakozoknak, Domse Ilie Petru végrehajtást szenvedő elleni 817 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. tvszék és a nagybuttyini kir. jbiróság területén fekvő és a buttyini 586 sz. telekjkönyvben A. I. 6-9 sor, (1260, 1261) 2870/a, 1837/a 2066/b, 2433/b, hr szám alatt foglalt házaz beltekből és szátóföldből álló egész ingatlan 1768 korona kikiáltási árban

az 1907. évi december 20. napjának délelőtt 9 órakor

a kirjbiróság telekvi osztályában földszint megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni:

1. Ha a kikiáltási áron felül ígérlet, nem tétetik, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron alol el fog adadni.

2. Árverelni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 176 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben, és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap, a másodikat ugyanazon naptól számított 30 nap, s a harmadikat ugyanazon naptól számított 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881. évi decz. 6-án 39425. I. M. sz. a. kelt rendeletben előirt módon a buttyini kir. adóhivatalnál mint birói letétpénztárnál befizetni.

A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság tkvi hatóságánál, Buttyin, Borossebes, Berza községek előljáróságainál megtekinthetők.

Nagybuttyin, 1907 szept. 28-án, kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Buday,
kir. albiró.

Prima societate de credit fanclar român din București.**Publicațiune.**

Se aduce la cunoștința generală, că în ziua de 20 Noemvrie st. v. 1907 ora 3 p. m. urmează a se ține licitație, prin oferte închise și fără drept de supralicitare, la sediul acestei Societăți, strada Colței Nr. 27, București, pentru vânzarea de veci a moșiei Căiuți din comuna Căiuți, plasa Troțuș, județul, Bacău.

Intinderea totală a acestei moșii este aproximativ de 4782 fălci sau 6848 ha. din care:

Ca 5203 ha. pădure, cea mai mare parte seculară, esențe fag, stejar și rășinoase, 597 ha. arătură, 294 ha. fâneață, 35 ha. vii, iar restul livezi de pomi, locuri în sate, râpi, ape și prunduri.

Licitatiunea va începe dela suma de 1.900.000 (un milion nouă sute de mii lei).

Garantierea cerută la licitație este de lei 50.000 (cinci zeci mii lei) în scrisuri funciare rurale.

Condițiile speciale pentru vânzarea acestei moșii se pot vedea la sediul Societății în orice zi de lucru între orele 11 a. m. până la 6. p. m.

Ele fac parte integrantă din contract.

Ofertele trebuiesc făcute pe formularele date de Societate, la care se găseesc alăturate condițiunile speciale de vânzare.

Vânzarea rămâne definitivă numai după aprobarea Consiliului de administrațiune.

Directiunea.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás

stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apeigazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beventurile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99-57%. In urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se cvalifică de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Biuroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii bincare Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Cea mai modernă turnătorie
de clopote din țara noastră

Walser Ferencz

Proprietarii firmei : Walser Ferencz,
Walser János, Győző Gyula. *

Fabrică de obiecte pentru stins
focul și pompe, turnătorie de
● ● clopote și metale. ● ●

BUDAPEST, VI., CSÁNGÓ-UTCZA 6/b.

(Villamos megálló, Váci-ut, aproape de vama veche.)

... SE ANGAJEAZĂ ...

să toarne clopote cu garanție de 20
de ani, la turnarea din nou a clopo-
telor crepate, la transformarea clopote-
lor vechi, cu corine noi de învățit
din fier, precum și pentru armonia su-
netelor de clopote, prin înlocuirea clo-
potelor cari lipsesc, la facerea scaune-
lor de clopot (stalagi) din rude de fer
și montarea acestora la fața locului.

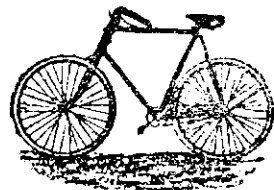
Condițiuni de plată favorabile.
PROIECT DE BUDGET LA DORINȚĂ GRATUIT.

NEMECSEK VINCZE Szeged

Valeria-
tér (pala-
tul dr
Gold-
schmiedt)

Au **biciclete** cele mai bine
sosit fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este
isvorul cel mai bun de cumpărat în
părțile constitutive și **șumi**, email lu-
ciu și nielatură cu preț moderat, **ma-
șini de cusut SINER** și mașini pentru măiestri. În
atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de brânșă
aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de
brodat, utensilii artistice pentru ingineri și medici, lucruri
de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă
și orice fel de transformări.

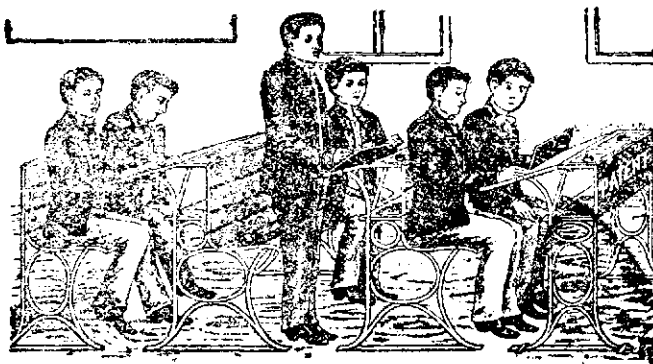

== Se pot cere și solviri în rată. ==

Bănci de școală

de diferite sisteme,
mai ales se reco-
mandă cele solide
și ieftine, bănci de
școală cu două lo-
curi de șezut

Patent Pfarer I.
Konnerth

acestea au un pult
tare, distanță minimală, călimar de cerneală portativ, și un sistem simplu
de întors banca, prin ce e ușor de a se curăți școala și se pot comanda
în șapte mărimi. Modele se trimit la dorință. Bănci de probă sunt în
atelierul de măsar al lui

Nagyszeben, Elisabetgasse 53.

Wilhelm Connerth,

Weiszfeiler Sándor, blănar
de lux.
Brassó, str. Kapu nr. 64.

Prăvălie exclusivă de blănuri preparate proprii
în mic și mare.

Ține în magazin : Boauri (manșoane, manșete,
bunzi, saci de picioare, paltoane scurte, căuist de
pele și de stofă asortiment bogat.

— Se primesc comande, transformări, și reparaturi. —

Comandele din provincie se săvârșesc repede și prompt.

Bunzi de călătorit sau de picioare,
ile dau împrumut; blănille cumpărate la mine
— — — se curăță gratuit. — — —

Liferantul de lumini de ceară a diecezei catolice din com. Bihar și Silágy.

INTEMEIAT LA 1835.

Frölich József pregătitor de lumini de ceară
NAGYVÁRAD.

Recomandăm în binevoitoarea a onor. public,
fabricațiunile sale de lumini de ceară, lu-
mini de ceară de I-a calitate bucată 4-80 Cor. II-a calitate
4 Cor. III-a calitate 3 Cor. — Tot felul de lumini mai mici,
albe, galbene sau colorate. — Lumini de ceară pentru cu-
nuni, albe și frumos aurite părechea dela 5 Cor. până la
100 Cor. — Cea mai fină tămâie din Egipt, prima 2-40 Cor.
secunda 1-80 Cor. tertia 1 Cor. — Cel mai fin oleu destilat de
flori în cano de tinichea indeosebi pentru biserică. Klgr. 96 fil.
— Recomand luminile mele pentru altar, pregătite din ste-
ariu curat, ce nu picură și nu curg. Și cea mai bagatelă comandă
o execut prompt, pachetare nu se compută și dela 5 Klgr. în sus
expediția e francoasă.

Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Adjustat cu mini așcu putere electrică

Miere și ceară galbînă cumpăr pe lângă prețurile cele mai mari.

Grósz Nagy Ferencz, farmacist

DEBRECZEN, str. Șaș nr. 8.

farmacia „Arany egyszarvu“.

Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă !

Cine voințe să scape de ori ce
soi de reumă și de tot felul de
dureri externe să cumpere o sti-
clă mare din renumitul

Király Balzsam

al cărui efect vindecător recunos-
cut și de medici.

1 sticlă mare 2 cor. 65 fil. cu
îndrumare. 3 sticle mari 6 cor.
65 fil. cu îndrumare, porto fran-
co cu rambursă.

Patentat, în nenumărate spitale
de frunte se aplică ca cel mai
eficace medicament.

Numai există reumă !

MUSTAȚA E FRUMOASĂ !

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătite din
materie neunsuroasă. Efectul se
vede foarte iute și cu sigu-
ranță. Scutit prin lege. Un bor-
can 50 fil. Prin poștă se trimit
numai 3 borcane cu 2-15 Cor.
Pe lângă rambursă gratuit.

Parfumuri de tot felul

cu 1, 2, și 3 cor. sticla.

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PĂRULUI
în culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vop-
sire e îndeajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce
o dorește. Nu înapreste părul. O sticlă cu medicament pentru
ori și ce culoare 4 cor., e de ajuns pe un an întreg,

Mare depozit de medica-
mente speciale din țară și streinătate, articole de
lux, bandage etc. etc. etc.

CEL MAI SIGUR MIJLOC DE ÎNFRUMȘETARE e Crema de față Fáy-féle Arcz-Crém

efectul e miraculos ! Infrumșetiază, întinerește ! Cel mai escelent
mijloc contra piștruiilor a petelor ficat și a tuturor necurățeniilor de
față. Un borcan 1 coroană săpunul 1 coroană bucată. — — —

Depozit princ. de exped. Grósz Nagy Ferencz, farm. Debreczen.